

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Lisa van Woersem	Datum	25 september 2025
E-mail	lisa.van.woersem@utrecht.nl	Kenmerk	31950823
Type brief	Aanbiedingsbrief, Afdoeningsbrief	Onderwerp	Evaluatie Cultuurnotaproces 2025-2028
Bijlage(n)	3	Beleidsveld	Cultuur

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over de publicatie van twee evaluatierapporten over het proces rondom de meerjarige cultuursubsidies binnen de Cultuurnota 2025–2028. Dit doen we op verzoek van u als raad, naar aanleiding van [M314 Evaluatie Cultuurnota 2025-2028 en verkenning toekomstige subsidieverlening](#) en toezeggingen over dit onderwerp. Het betreft een interne en een externe evaluatie, zoals u heeft kunnen lezen in de [Raadsbrief Evaluatie Cultuurnotaproces 2025-2028](#) van afgelopen januari.

Werkwijze

Adviesbureau DSP-groep heeft het externe gedeelte van de evaluatie uitgevoerd. Zij hebben zich conform de opdracht gericht op de rolverdeling binnen de gemeente bij het doorlopen proces; de relatie van dit proces tot het Utrechtse veld, de subsidiestructuur en de beschikbare middelen; en het Utrechtse proces ten opzichte van de overige G4, het Rijk en de fondsen. Voor het interne gedeelte van de evaluatie hebben we evaluatiegesprekken gevoerd met alle betrokkenen in het proces, enquêtes afgenomen onder adviescommissieleden en aanvragers, en een toekomstgesprek gevoerd met aanvragers van de huidige periode. De evaluatierapporten zijn complementair.

Belangrijkste bevindingen

In de raadsbrief van januari zijn de vijf hoofdonderwerpen van de evaluatie genoemd. Aan de hand van deze onderwerpen worden nu de belangrijkste aanbevelingen uit de evaluaties gedeeld. De externe evaluatie richt zich vooral op de eerste twee onderwerpen, de interne evaluatie op de laatste drie onderwerpen.

Proces

- De rollen van de verschillende betrokkenen (College van B en W, gemeenteraad, ambtelijke organisatie, adviescommissie) zijn in basis transparant en helder. Wel kunnen de vele verschillende betrokkenen beter en eerder in stelling gebracht worden over wat hun rol behelst en wat de momenten zijn om invloed uit te oefenen vanuit de afgesproken rol. Zo lenen een aantal onderdelen van het traject zich voor een fundamenteel raadsdebat in een vroeg stadium.

Structuur en subsidiestelsel

- Overweeg een aparte systematiek voor grotere instellingen (tenminste TivoliVredenburg, Centraal Museum en de Stadsschouwburg), met heldere inhoudelijke eisen of maatschappelijke tegenprestaties, om verdringing en onzekerheid te voorkomen.
- Overweeg de subsidies op basis van rol of functie te markeren (bijv. productiehuis, presentatie-instelling, festival) om concurrentie tussen fundamenteel verschillende instellingen te voorkomen en sectorbrede versterking te bevorderen.
- Zorg voor structurele afstemming van subsidie en gemeentelijk vastgoedbeleid om continuïteit van instellingen en cultureel aanbod te waarborgen en leegstand te voorkomen.

Adviescommissie en beoordeling

- Overweeg het instellen van een vaste (lang zittende) commissie om continuïteit, institutioneel geheugen en vertrouwen van het veld in het beoordelingsproces te versterken. Daarnaast is het raadzaam de kerncommissie eerder in het proces samen te stellen.
- Het tussentijdse presteren en functioneren van de culturele organisaties heeft in de manier waarop de tenderprocedure nu is opgebouwd een beperkte rol. Daarnaast heeft de visitatie de afgelopen periode plaats gemaakt voor een 'verkenning'. Het is raadzaam voor de volgende periode opnieuw te kijken naar de manier waarop het functioneren van een organisatie meegenomen wordt in de beoordeling. De juridische kaders van een tenderprocedure spelen in deze afweging een grote rol, en moeten hierbij in ogenschouw genomen worden. Over de uitkomst moet helder gecommuniceerd worden.
- De administratieve lasten voor de aanvrager blijven onverminderd hoog. Een verdeling van subsidiegelden per categorie, waarbij aan een lager aanvraagbudget minder lasten worden gekoppeld, kan voor de volgende periode bijvoorbeeld overwogen worden.

Inhoud en toegankelijkheid

- Zorg voor betere afstemming tussen cultuurnota, vastgoed- en vergunningenbeleid; breng inzichtelijk welk deel van subsidie naar huur van (gemeentelijk) vastgoed gaat. Dit zorgt voor een helderder beeld van de subsidiebehoefte en inzicht in de relatie tussen activiteiten en overhead.
- Heb nog meer aandacht voor ondervertegenwoordigde *communities*; versterk langdurige betrokkenheid en representatie en betrek de doelgroep al in een vroeg stadium.

Uitkomst proces & vangnet

- De meningen over het schrappen van de maximale bestaansduur voor aanvragers van de 2-jarige regeling is verdeeld. Nu fungeert de regeling zowel als opstap en als 'vangnet'. Overweeg dit opnieuw in de volgende cultuurnotaperiode, ook in relatie tot de andere regelingen en een eventuele verlenging naar 8 jaar voor een deel van de aanvragers.
- Verbeter voorlichting rondom tijdsintensieve woo- en bezwaarprocedures, om onnodig werk te voorkomen en verwachtingen te verduidelijken.

Aanknopingspunten

De conclusie van beide evaluaties is dat het proces in basis zorgvuldig en gedegen is doorlopen. Ook laten beide evaluaties zien dat er géén perfect systeem is: waar de ene organisatie bijvoorbeeld baat heeft bij minder kaders, gedijt de ander juist bij strakkere kaders. Daarnaast blijft het feit dat het beschikbare budget en de subsidiebehoefte niet op elkaar aansluiten, wat concurrentie en beoordeling onvermijdelijk maakt. Er wordt geconstateerd dat het systeem knelt door de veranderende behoeften en beperkte middelen. Wij leggen als gemeente de (financiële) fundering onder de cultuursector. Hiermee beschermen we meerstemmigheid en artistieke vrijheid, en waarborgen we een gezond cultureel ecosysteem. De evaluaties geven heldere aanknopingspunten over hoe deze fundering er voor de volgende periode uit kan komen te zien. Afwegingen over de verschillende looptijden van de regelingen en het al dan definiëren van vaste culturele functies in de stad zijn daarvoor bijvoorbeeld relevant. Het is belangrijk hier in een vroeg stadium

over in gesprek te gaan met elkaar, zowel met de sector, als met uw raad. Hier richten we ons de komende periode dan ook op.

Investering in cultuur

Bij de vaststelling van de Cultuurnota Kleur Bekennen in 2023 werd met de motie [M336 Bied cultuur perspectief voor de lange termijn Utrecht](#) opgeroepen om los van de Cultuurnota te blijven kijken naar financiële mogelijkheden om de culturele instellingen financieel te versterken en te blijven investeren in een bloeiende cultuursector als onderdeel van een groeiende stad. We hebben gemeentebreed te maken met bezuinigingen, mogelijkheden tot extra investering in culturele instellingen zijn er daarom op dit moment niet. We hebben zorgvuldig gekeken waar de bezuinigingen konden landen, met zo min mogelijk impact op de culturele instellingen. Ook hebben we in eerste instantie niet op de Cultuurnota bezuinigd, omdat dit de fundatie van de Utrechtse cultuursector is. Aangezien de bezuinigingen gemeentebreed worden doorgevoerd, verhindert dit ook initiatief op het gebied van domein overstijgend werken. Er lopen nu al wel verschillende domeinoverstijgende programma's. We zetten daarom in op het bestendigen van wat we op dit moment succesvol uitvoeren. Dat gaat onder andere om het netwerk Kunst en Gezondheid, dat met middelen vanuit GALA is opgezet. Daarnaast trekken Onderwijs en Cultuur samen op voor cultuureducatie. Ook binnen de Cultuurnota zitten meer organisaties met een domeinoverstijgend karakter, omdat de kaders nu zo zijn opgesteld dat daar ruimte voor is.

Samenwerking en solidariteit

We hebben in de Cultuurnota opgeroepen tot solidariteit in de cultuursector, waarbij we van grote organisaties die veel geld aanvragen meer verwachten dan van kleine organisaties. Daartoe riep ook [M337 Verbeter de samenwerking in de culturele sector Utrecht](#) op. Deze motie richt zich in het bijzonder op de grote drie organisaties van de stad, TivoliVredenburg, Centraal Museum en de Stadsschouwburg Utrecht. Afgelopen januari stuurden deze organisaties een brief aan wethouder Cultuur naar aanleiding van [M331 Behoud basissubsidie amateurkunst](#) (zie bijlage). Zij geven in de brief invulling aan het begrip solidariteit, en lichten toe hoe zij alle drie hun verantwoordelijkheid voelen en nemen om een gezonde Utrechtse cultuursector te behouden. De organisaties leveren een deel van hun subsidie in om de basissubsidie amateurkunst te waarborgen. Daarbij geven ze ook aan dat korting op het budget gevolgen heeft voor de bedrijfsvoering en de brede toegankelijkheid. Ze willen graag in gesprek over de toekomst van de financiering op de lange termijn. Dat ligt in lijn met het advies uit de externe evaluatie om langlopende afspraken te maken over de financiering, wederzijdse verwachtingen en rol die ze innemen in de stad.

Vervolg

Beide evaluatierapporten geven met heldere aanbevelingen goede aanknopingspunten om de volgende periode mee in te richten. Op 8 oktober vindt een tweede Toekomstgesprek plaats, u bent hiervoor van harte uitgenodigd. Waar in het eerste Toekomstgesprek van juni jl. vooral werd terug gekeken, gaan we nu met elkaar in gesprek over de toekomst van de Utrechtse culturele sector. Het gesprek vindt plaats van 9.00-12.00 in de Stadsschouwburg Utrecht. U kunt zich [hier](#) aanmelden.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,